

Зам.-председателят на Държавна агенция „Архиви” **Върбан Тодоров**, който [неотдавна си позволи публично да „разбие” няколко мита](#) за т. нар. Народен съд, се оказа внук на народния обвинител Върбан Ангелов, един от тримата народни обвинители по Втори върховен състав на извънредната съдебна институция, пледирала за осъдителни присъди срещу 126 народни представители от 25-то Народно събрание. След участието си в „народния съд” Върбан Ангелов е назначен за посланик в Австрия и още няколко страни.

„Да, Върбан Ангелов е мой дядо”, потвърди пред **desebg.com** Върбан Тодоров, който спести този факт пред журналистите при представянето на сайта на Държавна агенция „Архиви” за т. нар. Народен съд миналия месец. Тогава висшият държавен служител, назначен за зам.-председател на агенцията от премиера Пламен Орешарски през месец май 2014 г., в първата си публична изява заяви, че присъдите, издадени от „народния съд”, не са били отменени от Върховния съд през 1996 г., и че извънредната съдебна институция е юридическа издържана.

С тези твърдения, Върбан Тодоров изпълни декларираното намерение да „разбие” няколко мита за т. нар. Народен съд по време на официалната пресконференция на Държавна агенция „Архиви”, проведена на 23 юни 2014 г.

Зам.-председателят на Държавна агенция „Архиви” е син на акад. Николай Тодоров, дипломат по времето на комунизма, избран за депутат от БСП на първите избори през юни 1990 г. и впоследствие избран за председател на 7-то Велико Народно събрание (1990-1991).

Той обаче не уточни, че дядо му, на когото носи името, е народен обвинител по „народния съд”, факт, който го поставя в конфликт на интереси при направените от него коментари.

Етичните изисквания към служителите от държавните архиви

В действащия Етичен кодекс на служителите в държавните архиви е записано:

„Служителите не могат да участват при обсъждането, подготовката, взимането и изпълнението на решения, когато те или свързани с тях лица по смисъла на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси са заинтересовани от съответното решение или когато имат със заинтересованите лица отношения, порождащи основателни съмнения в тяхната непристрастност.”

И още:

„Служителите не могат да използват служебното си положение за осъществяването на свои лични или на семейството си интереси.”

Също така в Етичния кодекс на служителите в държавните архиви е подчертано, че те се *„въздържат от действия, които нарушават професионалната обективност и непристрастност”*.

Пред **desebg.com** Върбан Тодоров посочи, че с изразената от него позиция и коментари не е нарушил никакви разпоредби и няма морален и какъвто и да било проблем, произтичащ от това, че дядо му е бил народен обвинител по Втори върховен състав на „народния съд”.

Как Вторият състав на „народния съд” осъжда депутатите

Ето как историците Диню Шарланов и Поля Мешкова описват съдебния процес през 1945 г. в книгата си „Българската гилотина. Тайните механизми на Народния съд”:

„Втори върховен състав на Народния съд заседава в аулата на Софийския университет. Всяка сутрин народните представители – сега подсъдими, се докарват под силна охрана от Централния затвор. Още от 6 часа сутринта техни близки и познати (семействата им са изселени) очакват да ги зърнат от съседните улици. Но народната милиция е взела всички мерки до университета да не се допускат „външни лица”. За да не могат гражданите да видят подсъдимите, камионите спират плътно до задната входна врата на университета. В същото време организирани групи - повечето от ремсисти, заемат входа от двете му страни и скандират „Смърт на народните врагове”. Този сценарий се повтаря и след завършването на всяко заседание на съда.

По процедура съдебното дирене се води по същия ред, както при Първи върховен състав. Но поради големия брой на подсъдимите - 110 души, времето на разпитите е още по-ограничено и те завършват на 16 януари 1945 г. Създалата се атмосфера на напрегнатост и нервност в залата и съдийския състав дава отражение и върху общия ход на процеса.

Съдът иска от бившите народни представители да отговорят конкретно на поставените въпроси, без да им дава възможност да се впускат в дълги обяснения на събитията или да привеждат допълнителни факти, с които да се опитват да се оневиняват. Свидетелите са подбрани твърде прецизно, като се дава предимство на тези, посочени от обвинението.

На 28 и 29 януари 1945 г. народните обвинители Владимир Димчев, Георги Керемедчиев и Върбан Ангелов произнасят своите речи. Всеки един от тях поддържа обвинението срещу определена група подсъдими.

... За третата група подсъдими народният обвинител Върбан Ангелов предлага всички да понесат наказания, но съдът да прецени какви да бъдат те.

... В 16.30 ч. присъдата на Втори върховен състав на Народния съд е произнесена от неговия председател Св. Кираджиев.

От тях личи, че не са приети никакви смекчаващи вината обстоятелства и вместо да проявят снизхождение така, както пледират защитниците, съдиите изненадващо увеличават размерите на наказанията. Как се е стигнало до това тяхно решение?

Отговорът на този въпрос се съдържа в радиограмата на Вълко Червенков до Георги Димитров в Москва от края на януари 1945 г. В нея той съобщава: „Присъдата ще бъде произнесена в четвъртък - 1 февруари. В по-рано приетото решение (20 януари 1945 г. - б. а.) внесохме корекция в смисъл увеличаване на смъртните наказания. От броя на съветниците на доживотен затвор оставяме само двама – Балан и Морфов. От кабинета на Багрянов към числото на осъдените на смърт прибавихме Колчев. От състава на депутатите на смъртно наказание предлагаме да се осъдят до 70 процента.”

В съответствие с двете решения Първи върховен състав осъжда на смърт тримата регенти, осем от царските съветници и двадесет и двама министри, двама от които отсъстващи. Още по-голяма е „корекцията” по втория процес. В речите си народните обвинители са поискали смъртно наказание за 25 депутати, а съдът осъжда на смърт 67. Не е известно по какъв начин към изготвения за целта списък са били прибавени още 42-ма народни представители. Впечатляващото е, че са осъдени на смърт двама депутати, за които народните обвинители са поискали 8 години строг тъмничен затвор, седем с предложение за 15 години затвор и т. н.

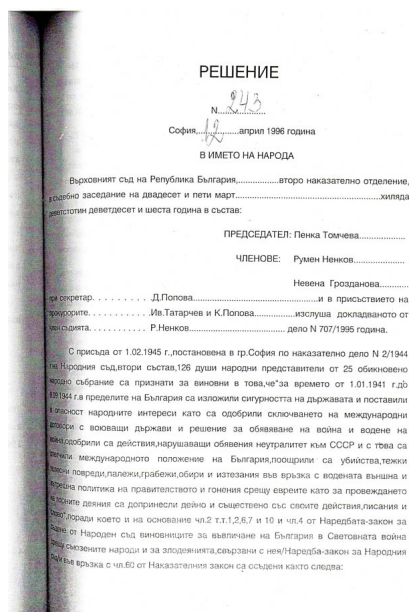
На 1 февруари 1945 г. Трайчо Костов, който току-що се е завърнал от пазено в тайна посещение в Москва заедно с други членове на ЦК, с радиограма информира Георги Димитров за произнесените присъди по първите два процеса. Той го уведомява още, че „те ще бъдат приведени в изпълнение тая вечер.”

Отмяната на присъдите, произнесени от Втори състав на „народния съд”

Пред desebg.com Върбан Ангелов продължи да твърди, че основните присъди на „народния съд”, произнесени от Първи и Втори върховен състав не са отменени, като Върховният съд през 1996 г. е отменил единствено частта за конфискацията на имуществото на подсъдимите.

Написано от Христо Христов
Петък, 11 Юли 2014 10:08

Фактите обаче показват, че това е негова лична интерпретация на съдебните актове, която вече беше опровергана от Румен Ненков, съдия в съдебния състав на Върховния съд, отменил присъдите на Втория върховен състав на „народния съд”, днес конституционен съдия. Сайтът desebg.com издири двете съдебни решения от 1996 г. , в които ясно е записано, че присъдите се отменят.

Написано от Христо Христов
Петък, 11 Юли 2014 10:08

29

и допуснато друго особено съществено нарушение по чл.328 НПК във връзка с обвинението по чл.2, т.7 от Наредбата-закон за Народния съд.Затова по отношение на делата предложението на Главния прокурор за отмяна по реда на надзора на постановената присъда следва да се остави без уважение като неоснователно.

По съображенията,изложени по-горе, на основание чл.357 във връзка с чл.356 от Върховният съдоторо наказателно отделение,

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯВА по реда на надзора влязлата в сила присъда от 1 февруари 1945 г., постановена от Втори състав на Народния Съд по наказателно дело N 2/1944 г., в наказателно-осудителната и конфискационната ѝ част по отношение на следните съставни народни представители от XXV Обикновено народно събрание:

- 1.Александър Цалов Цанков от гр.София,родом от гр.Орхово
- 2.Христо Статев Попов от гр.София,родом от гр.Русе
- 3.Александър Василев Загорев от гр.София,родом от гр.Барна
- 4.Кирил Георгиев Минков от гр.Радомир,родом от с.Планинещи,Радомирско
- 5.Крум Николов Митков от гр.София,родом от същия град
- 6.Милети Начов Петков от с.Грушари,Фердинандско
- 7.Михаил Йовев Йовев от гр.София,родом от гр.Пловдив
- 8.Симеон Андреев Наутов от с.Долни Чифлик,Варненско
- 9.Александър Христов Раделов от с.Фердинандово,Карнобатско
- 10.Борис Петров Попов от София,родом от с.Осеново,Варненско
- 11.Георги Димитров Шишков от гр.София,Княжево
- 12.Др.Георги Рефизлов Попов от гр.Нова Загора,родом от от гр.Мирлан
- 13.Гаврил Стоянов Ленков от гр.Фердинанд,родом от с.Кремиковци,Софийско
- 14.Димитър Маринов Андреев от гр.София,родом от гр.Плевен

33

124 Сотир Янев Дробачки от гр.София

като ги признава за невинни в това,че"като народни представители от XXV Обикновено народно събрание за времето от 1 януари 1941 годля 9 септември 1944 г.за периода на България са изложени сигурността на българската държава и истински народните интереси в опасност като са одобрили сключването на договорни договори с воюващи държави и решение за обявяване война и водене на действията,нарушаващи неутралитет към СССР и с това са нарушили международното положение на България,господили са убийства,тежки иници погребели,палежи,грабежи,обир и изтезания във връзка с водената външна и вътрешна политика на правителството и гонения срещу верите като за провеждане на днешна са допринесли дейно и съществено със своите действия,писания и писма"

Затова което ги оправдава по обвинението по чл.2,т.1,2,6,7 и 10 и чл.4 от Наредбата-закон за съдени съд виновниците за влячване България в световна война срещу съюзените народи и за злодеянията,свързани с нея.

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ предложението на Главния прокурор на Република България за отмяна по реда на надзора на горепосочената присъда по отношение на народни Александър Симо Гигев от гр.Брезник и Стефан Х.Василев Караванов от Варна.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: (1/1)

ЧЛЕНОВЕ: (1/1)

2/1/

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ СЪД
Д-р. А. А. А.
Гр. София, 12 Юли 1955 г.

СЪДЪТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
№ 10/1955 г. от 12 Юли 1955 г. по описа на Гр. София, кр. д. № 127/1955 г.

РЕШЕНИЕ

№ 172

Гр. София, 26 август 1955 година

В ИРЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, ПЕРВО НАКАЗАТЕЛНО ОТДЕЛЕНИЕ, в съдебно заседание на десети април хиляда петстотини десетдесет и шеста година, е състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РЕЖИДИ РЕЖИДИНИ
ЧЛЕНОВЕ: ПАРИН ЧЕРИЧЕВ
ИВАНЕЦ ТИКОВ

ПРИ СЕКРЕТАР Р. ФИДЕНОВА, в присъствието на Главния прокурор на Република България ИВАН ТАТАРЧЕВ, изслушва докладното от председателския състав на Върховния съд № 127/1955 година.

Премисиситоту за изречеи по реда на надзора е образувано по две предложени на Главния прокурор срещу присъдата, от 1 февруари 1945 година по в.п. и т.п. г. на първо тридесетчленен състав на Народния съд.

С постановената присъда се приговарят затвор и наказания за различни престъпления по чл.2,7 от Народната-Закон за съдени от Народен съд виновниците за влячване България в световната война срещу съюзените народи и за злодеянията, свързани с нея. Изричната татка съкратено: 1290 / 11.07.215 от 1944 г., последно изменение

Написано от Христо Христов
Петък, 11 Юли 2014 10:08

6.

ПЪРТА НА ПОДСЪДИТЕ, КОТО Е ОСНОВАНИЕ ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ НА
ДЕЛОТО /арт. от чл.350, ал.4, във вр. с чл.350, във вр. с чл.21,
ал.1, т.4 ПЗД/. ЕТО ЗАКО И ПЪРХОЕНИТ СЪД НАБОРЕН ТРИЧЛЕН
СЪСТАВ НА ПЪРВО НАКАЗАТЕЛНО ОТДЕЛЕНИЕ НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ.357, АЛ.1,
Т.2 ПЗД

Р Е Ш Е Н И Е:

ОТДЕЛЕН ИЗБОРНО ПРИСЪДАТА ОТ 1 ФЕВРУАРИ 1945 ГОДИНО
ЧЛ. 21/4А Г. НА ПЪРВИЯ ТРИНАДЕСЕТЧЛЕН СЪСТАВ НА НАРОДНИЯ СЪД
ПРЕКРАТЯВА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ТОВА ДЕЛО.

РЕШЕНИЕТО НЕ ПОДЛЕЖИ НА ПРЕГЛЕД ПО РЕДА НА НАБОРА.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ НЕЖКО ПЕЛКОВИЧ
ЧЛЕНОВЕ: /п/ ПАРИШ ЧЕРНЕВ
/п/ ПАВАН ТОГОВ

ВЪРНО С ОРИГИНАЛА,
ГР.СОФИЯ, _____ 1957 ГОДИНА

СЕКРЕТАР НА ОТДЕЛЕНИЕ:

РЕШЕНИЕТО Е ПОДПИСАНО ПРИ ОСОБЕНО
МНЕНИЕ НА ЧЛЕНА НА СЪДЕБНИЯ СЪСТАВ
ПАВАН ТОГОВ И ПРЕДСТАВЛЯВА НЕРАЗ-
ДЕЛНА ЧАСТ ОТ НЕГО.

СЕКРЕТАР:

ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА ЧЛЕНА НА СЪДЕБНИЯ СЪСТАВ ПАВАН ТОГОВ:
ИЗСЛЕД. ЧЕ ПЪРХОЕНИТ СЪД НЕ Е КОМПЕТЕНТЕН ДА ИЗБОРИ
ПОНСКАНИИ ОТ ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР ПРЕГЛЕД, ПОРАДИ КОЕТО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА

Външно-дипломатическият отдел на Министерството на външните работи на Република България